

حساب‌های استانی

مقدمه

هدف از تهیه و تدوین حساب‌های ملی، محاسبه مهم‌ترین متغیرهای جریان‌های اقتصادی نظیر تولید، مصرف، تشکیل سرمایه، صادرات، واردات و درآمد، در یک دوره زمانی معین و اندازه‌گیری مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی موجودی منابع، نظیر ثروت، دارایی و بدھی، در مقطعی از زمان است که از طریق آن‌ها می‌توان وضعیت اقتصادی کشور را در آن دوره یا مقطع زمانی به تصویر کشید. تهیه و تدوین آمار حساب‌های ملی در کشورهای مختلف، براساس چارچوب سیستم حساب‌های ملی پیشنهاد شده توسط سازمان ملل متحد انجام می‌شود.

سیستم مذکور برای اولین بار در سال ۱۹۵۳ به صورت مجموعه‌ای فرموله شده تحت عنوان " سیستم حساب‌های ملی " یا SNA^(۱) منتشر شده است. آخرین تجدید نظر در SNA در سال ۱۹۹۳ صورت گرفت که توسط پنج نهاد بین‌المللی مشکل از سازمان ملل، صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی، سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه و کمیسیون جامعه اروپایی، به تصویب رسید. تهیه حساب‌های ملی، بعد از جنگ جهانی دوم به صورت موردی و براساس نیازهای خاص در ایران شروع شد، از جمله در سال‌های ۱۳۳۷ و ۱۳۳۸ به ترتیب " تولید ناخالص داخلی ایران برای سال ۱۳۳۴ " و " تولید ملی ایران برای سال ۱۳۳۶ "، توسط کارشناسان خارجی برآورد شد. سپس سازمان برنامه و بودجه، درآمد ملی کشور را برای دوره زمانی ۱۳۳۷ تا ۱۳۴۰ به تفصیل برای بخش‌های مختلف اقتصادی برآورد و منتشر نمود.

بانک ملی نیز برآورد مقدماتی دیگری را برای سال ۱۳۳۸ به انجام رساند. با تأسیس بانک مرکزی ایران در سال ۱۳۳۹، بهدلیل فقدان یک سازمان رسمی آمار، تهیه حساب‌های ملی به عهده این بانک گذاشته شد و پس از آن براساس قانون بهمن ماه این وظیفه رسماً به مرکز آمار ایران محول شد.

محاسبه ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی، در سال‌های قبل از پیروزی انقلاب اسلامی و محاسبه محصول ناخالص داخلی از روش هزینه، از سال ۱۳۶۱ و نیز تهیه جداول داده‌ستانده اقتصاد ایران برای

سالنامه آماری استان همدان-۱۳۹۷

سال‌های ۱۳۵۲، ۱۳۶۵ و ۱۳۷۰، از جمله مهم‌ترین اقدامات مرکز آمار ایران در تهیه حساب‌های ملی بوده است.

تهیه مستمر و منظم حساب‌های ملی بر اساس آخرین تجدید نظر SNA، از سال ۱۳۷۳ در برنامه کار مرکز آمار ایران قرار گرفت، بدین ترتیب مرکز آمار ایران هر ساله حساب‌های ملی را بر اساس تعاریف، مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و روش‌های محاسباتی منطبق بر SNA سال ۱۹۹۳، به قیمت‌های جاری و ثابت تهیه و منتشر می‌کند که حاوی اطلاعات تفصیلی مربوط به ارزش افزوده ۷۲ رشته فعالیت اقتصادی، هزینه‌های مصرف نهایی و مصرف نهایی واقعی خانوار و دولت، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص، واردات، صادرات، تغییر موجودی انبار، مصارف فردی، مصارف جمعی، حساب تولید، حساب ایجاد درآمد، حساب کالاها و خدمات و عرضه و تقاضای کل است. همچنین از سال ۱۳۷۶، مرکز آمار ایران مبادرت به تهیه و تدوین حساب‌های منطقه‌ای کرده است و در این راستا هر ساله محصول ناخالص داخلی استان‌ها و اطلاعات تفصیلی مربوط به ارزش افزوده ۷۲ رشته فعالیت اقتصادی را تهیه و منتشر می‌کند.

در این فصل از سالنامه، علاوه بر گزینه‌های از اطلاعات مذکور، جداول داده‌ستانده از نشریه مرکز آمار ایران نیز ارائه شده است. از آنجایی که سری زمانی اطلاعات نتایج طرح آمارگیری از گارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر در حال تغییر و بهروزرسانی است، اطلاعات سال ۱۳۹۵ حساب‌های منطقه‌ای در دسترس نمی‌باشد.

تعاریف و مفاهیم

تولید اقتصادی: فرایندی است که با استفاده از داده‌های نیروی کار، سرمایه، کالاها و خدمات تحت کنترل و مسئولیت یک واحد نهادی، به منظور تولید کالاها و خدمات دیگر انجام می‌گیرد.

تولید اقتصادی از دیدگاه حساب‌های ملی: حد و مرز تولید در سیستم حساب‌های ملی، محدودتر از حد و مرز کلی آن است. بدلاًیلی، آن دسته از فعالیت‌های انجام شده توسط خانوارها که خدمات شخصی و خانگی را برای مصرف نهایی خود تولید می‌کنند، در سیستم حساب‌های ملی تولید محسوب نمی‌شود.

واحد نهادی: موجودیتی اقتصادی است که با استفاده از حقوق خود، قابلیت تملک دارایی‌ها، تقبل بدھی‌ها و اشتغال به فعالیت‌های اقتصادی و مبادله با سایر موجودیت‌ها را دارد و می‌تواند مجموعه کاملی از حساب‌ها، از جمله ترازنامه دارایی‌ها و بدھی‌های مربوط به خود را تهیه کند. واحدهای نهادی در قالب ۵ بخش زیر

۲۳ - حساب های استانی

طبقه‌بندی می‌شوند:

۱- شرکت‌های مالی

۲- شرکت‌های غیرمالی

۳- دولت

۴- مؤسسات غیرانتفاعی در خدمت خانوارها

۵- خانوارها

کالاهای اشیایی فیزیکی هستند که برای آن‌ها تقاضا و امکان ایجاد حق مالکیت، وجود دارد و مالکیت آن‌ها می‌تواند از طریق مبادله در بازار، از یک واحد نهادی به واحد نهادی دیگر منتقل شود.

خدمات: ستاندهای ناهمگنی هستند که تولید آن‌ها بر اساس سفارش انجام می‌گیرد. خدمات دارای موجودیت مستقلی نیستند که امکان ایجاد حق مالکیت بر آن‌ها وجود داشته باشد. خرید و فروش خدمات از تولید آن‌ها جدا نیست و این دو فرایند همزمان صورت می‌گیرد.

محصول ناخالص داخلی: محصول ناخالص داخلی، نتیجه نهایی فعالیت‌های اقتصادی واحدهای تولیدی مقیم یک کشور در یک دوره زمانی معین است. محصول ناخالص داخلی به سه روش تولید، هزینه و درآمد محاسبه می‌شود.

قیمت جاری (بازار): هرگاه اجزاء حساب‌های ملی را به قیمت دوره گزارش شده فعلی، بیان کنیم در این صورت آن‌ها را به قیمت جاری نشان داده‌ایم.

قیمت ثابت: هرگاه اجزاء حساب‌های ملی را بر حسب قیمت‌های دوره مرجع یا پایه بیان کنیم در این صورت آن‌ها را به قیمت ثابت نشان داده‌ایم.

ارزش افزوده: ارزش افزوده، ارزش اضافی ایجاد شده در جریان تولید است. تفاوت بین ارزش ستانده و مصرف واسطه در هر فعالیت اقتصادی را ارزش افزوده ناخالص می‌گویند. پس از کسر مصرف سرمایه ثابت از ارزش افزوده ناخالص، ارزش افزوده خالص به دست می‌آید.

ستانده: ستانده هر واحد تولیدی، مجموع کالاهای خدماتی است که در آن واحد تولید می‌شود و برای استفاده در دسترس قرار می‌گیرد. سهمی از کالاهای خدماتی که تا پایان دوره حسابداری به صورت ناتمام یا کار در جریان ساخت باقی مانده باشد، جزو ستانده واحد به حساب می‌آید. کالاهای خدماتی که در یک واحد در دوره حسابداری معین تولید و در همان دوره در دیگر فرایندهای تولید آن واحد مصرف

سالنامه آماری استان همدان-۱۳۹۷

می شود، جزو سtanده آن واحد منظور نمی گردد. stanده به سه دسته تقسیم می شود: stanده بازاری، stanده تولید شده برای خود مصرفی نهایی و تشکیل سرمایه به حساب خود و سایر stanدهای غیر بازاری.

مصرف واسطه: ارزش کالاهای خدمات مصرف شده در جریان تولید، به استثنای مصرف سرمایه ثابت است.

مصرف سرمایه ثابت: مصرف سرمایه ثابت، عبارت از کاهش ارزش جاری موجودی دارایی‌های ثابت است که در اثر از بین رفتن فیزیکی، از مد افتادگی عادی و حوادث معمولی، در دارایی‌های تحت مالکیت و مورد استفاده یک تولید کننده در یک دوره حسابداری، پدید می‌آید. مصرف سرمایه ثابت جزو هزینه‌های تولید است ولی مصرف واسطه محسوب نمی‌شود. این هزینه شامل ارزش دارایی‌های ثابت تخریب شده در نتیجه جنگ یا حوادث استثنایی که به ندرت پیش می‌آیند، از قبیل بلایای طبیعی عمدۀ نمی‌شود.

مالیات‌ها: مالیات‌ها، پرداخت‌های اجباری و بلاعوض واحدهای نهادی به دولت است که به صورت نقدی و غیر نقدی انجام می‌گیرد. اطلاق صفت بلاعوض به مالیات‌ها، از این جهت است که دولت در مقابل دریافت مالیات از یک واحد نهادی، خدمتی را به صورت فردی به آن ارائه نمی‌کند هر چند که با دریافت مالیات، منابع مالی خود را افزایش دهد و با استفاده از این منابع، کالاهای خدماتی را برای سایر واحدهای اعم از تک تک افراد یا کل جامعه فراهم آورد.

مالیات‌ها به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند:

- مالیات بر تولید و واردات

- مالیات بر درآمد، ثروت و غیره

مالیات بر تولید و واردات: مالیاتی است که بر کالاهای خدمات، در زمانی که تولید شده‌اند، فروخته شده‌اند یا به مصارف دیگری رسیده‌اند و یا از خارج وارد شده‌اند، تعلق می‌گیرد.

مالیات بر تولید و واردات، منطبق با واژه سنتی مالیات‌های "غیر مستقیم" است که در سیستم حساب‌های ملی سابق به کار برده می‌شد.

مالیات بر تولید و واردات به دو گروه جزیی‌تر تقسیم می‌شوند:

- مالیات بر محصول

- سایر مالیات‌های بر تولید

مالیات بر محصول: مالیات بر محصول، مالیات تعلق گرفته بر یک واحد کالا یا خدمت است که به صورت مبلغ مشخصی برای هر واحد مقدار کالا یا درصد مشخصی از قیمت یک واحد کالا یا خدمت مبادله شده

۲۳ - حساب های استانی

تعیین می شود. انواع مالیات بر محصول به شرح زیر است:

- مالیات از نوع مالیات ارزش افزوده (VAT)^۱) مالیات تعلق گرفته بر کالاهای و خدمات است که در مراحل مختلف توسط بنگاههای اقتصادی اخذ می شود ولی در نهایت، کل آن توسط خریدار نهایی پرداخت می شود.
- مالیات و حقوق گمرکی بر واردات: عبارت از مالیات تعلق گرفته بر کالاهای است که هنگام عبور از مرزهای گمرکی یا مرزهای اقتصادی، قابل پرداخت می شود. این نوع مالیات، همچنین شامل مالیات تعلق گرفته بر خدماتی است که توسط تولید کنندگان غیر مقیم به واحدهای نهادی مقیم ارائه می شود.
- مالیات بر صادرات: مالیات تعلق گرفته بر کالاهایی است که از قلمرو اقتصادی خارج می شود و هنگام خروج از مرز قابل پرداخت می گردد.

این نوع مالیات همچنین شامل مالیات تعلق گرفته بر خدماتی است که به واحدهای غیر مقیم ارائه می شود. به طور کلی مالیات بر محصول، واردات و صادرات، مالیات‌هایی هستند که بر کالاهای و خدمات تعلق می‌گیرند و در اثر تولید، فروش، انتقال، کرایه کالا یا ارائه خدمت قابل پرداخت می شوند.

سایر مالیات‌های بر تولید: سایر مالیات‌های بر تولید، تمامی مالیات‌هایی را در بر می‌گیرد که یک بنگاه در نتیجه اشتغال به تولید (به غیر از مالیات بر محصول)، موظف به پرداخت آن است.

این نوع مالیات، مالیات بر سود یا مالیات بر درآمدهای دریافت شده توسط بنگاه را در بر نمی‌گیرد و مالیاتی است که صرف نظر از سوددهی تولید، قابل پرداخت است، نظیر مالیات بر زمین، دارایی‌های ثابت و نیروی کار به کار گرفته شده در فرآیند تولید یا فعالیت‌ها و مبادلات ویژه.

تغییر موجودی انبار، به صورت ارزش موجودی انبار تحصیل شده توسط بنگاه، منها ارزش مصرف آن در طول دوره حسابداری ثبت می شود.

یارانه (سوپسید): یارانه، پرداخت‌های جاری و بلاعوض واحدهای دولتی به بنگاههای اقتصادی است که بر اساس میزان فعالیت‌های تولیدی آنها و یا مقدار یا ارزش کالاهای یا خدمات تولید شده، فروخته شده یا وارد شده توسط آنها، تعیین می شود. یارانه ممکن است بر تولیدات داخلی یا بر کالاهای وارد شده نیز، تعلق گیرد.

^۱ Value added taxes

سالنامه آماری استان همدان-۱۳۹۷

یارانه، مشابه مالیات‌ها به دو دسته کلی تقسیم می‌شود:

- یارانه بر محصول

- سایر یارانه‌ها بر تولید

یارانه بر محصول: یارانه‌ای است که بر یک واحد کالا یا خدمت تولید شده تعلق می‌گیرد و به صورت مبلغ

مشخصی برای یک واحد کالا یا به صورت درصد مشخصی از یک کالا یا خدمت، قابل پرداخت است.

سایر یارانه‌ها بر تولید: عبارت از تمامی یارانه‌هایی است که بنگاه‌های مقیم، در اثر اشتغال به تولید دریافت

می‌کنند، غیر از انواع یارانه بر محصول.

گزینه اطلاعات

در سال ۱۳۹۵ محصول ناخالص داخلی استان همدان به قیمت بازار در حدود ۱۹۸۲۶۱ میلیارد ریال بوده است که در مقایسه با سال گذشته بیش از ۱۹ درصد افزایش داشته است. همچنین، ستانده بخش‌های عمدۀ اقتصادی برابر ۳۰۹۳۳۷ میلیارد ریال و مصرف واسطه ۱۱۲۸۰۰ میلیارد ریال بوده است. در این سال بیشترین سهم ارزش افزوده در بین فعالیت‌های اقتصادی به ترتیب مربوط به کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری با ۳۷۴۶۵ میلیارد ریال (۱۹ درصد) و استخراج معدن با ۲۸۶۸۳ میلیون ریال (۱۴ درصد) بوده است. کمترین ارزش افزوده سال ۱۳۹۵ استان نیز مربوط به فعالیت‌های اداری و خدمات پشتیبانی ۸۱۰ میلیارد ریال بوده است.

۲۳ - حساب های استانی

۱- محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار و ارزش افزوده در بخش های عمده اقتصادی

(میلیون ریال)

۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	شرح
			به قیمت های جاری
۳۲۵۲۰۰۰۲.۸	۱۷۵۳۷۴۱۱.۴	۱۲۸۳۸۲۴۳.۷	کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری
۸۶۱۸۲۸.۴	۲۴۹۳۸۶.۳	۲۳۶۳۴۹	استخراج معدن.....
۱۳۸۳۶۷۴۴.۲	۱۱۶۰۱۱۱۲	۱۱۰۴۷۶۰۷.۹	صنعت.....
۱۹۳۹۳۴۱.۴	۱۶۰۲۳۳۷.۹	۱۸۹۱۴۶۷.۱	تأمین برق و گاز، بخار و تهویه هوا .....
۴۷۲۹۰۲.۵	۲۸۶۴۱۶.۲	۲۱۱۰۹۰.۷	آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت های تصفیه .....
۷۸۸۱۳۵۲.۳	۶۶۳۴۴۸۱.۴	۵۶۷۲۲۶۴.۷	ساختمان .....
۲۴۶۹۲۲۹۹.۹	۱۶۸۵۷۰۱۷.۷	۱۳۱۸۵۷۴۶.۵	عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر و سایل نقلیه و کالاها.....
۹۱۷۰۷۲۹.۷	۶۸۵۱۳۰۲.۹	۴۹۴۵۷۱۱.۳	حمل و نقل، ابزار داری و پست.....
۱۴۲۲۳۳۸.۷	۹۹۳۲۷۸.۸	۷۱۷۲۹۸.۰	فعالیت خدماتی مربوط به تأمین جا و غذا
۸۰۴۶۷۱.۵	۵۵۰۳۳۴.۸	۴۴۶۲۴۳.۲	اطلاعات و ارتباطات.....
۱۸۶۰۶۱۲.۶	۱۵۵۶۴۶۷.۷	۱۲۶۶۹۴۸.۲	فعالیت های مالی و بیمه .....
۱۶۸۸۰۷۴۷.۵	۱۵۰۲۵۰۷۹.۶	۱۱۳۰۶۲۹۰.۳	املاک و مستغلات .....
۱۶۴۸۲۳۱.۷	۱۲۰۸۷۳۲.۵	۱۰۳۶۶۷۳.۷	فعالیت های حرفه ای، علمی و فنی .....
۵۵۱۳۸۳.۵	۳۹۸۶۵۲.۳	۳۱۰۱۱۵.۶	فعالیت های اداری و خدمات پشتیبانی .....
۷۹۶۶۵۶۳.۵	۵۹۴۷۳۵۸.۶	۵۶۸۲۴۵۹.۴	اداره امور عمومی و خدمات شهری .....
۷۶۶۷۱۷۸.۸	۵۶۰۷۱۱۷.۴	۵۲۵۲۴۹۰.۷	آموزش.....
۸۸۳۹۴۹۶.۵	۶۶۰۵۳۰۸۰.۰	۴۹۱۳۵۷۴.۶	فعالیت های مربوط به سلامت انسان و مدد کاری اجتماعی .....
۱۰۷۶۳۲۵.۸	۸۸۰۰۰۰.۳۸	۶۶۰۷۶۶.۵	فعالیت های هنر، سرگرمی، تفریح و سایر خدمات.....

۷

سالنامه آماری استان همدان-۱۳۹۷

۲۳-۱- محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار و ارزش افزوده در بخش‌های عمده اقتصادی (دبالة)
(میلیون ریال)

۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	شرح
۱۴۰۰۹۳۷۵۱.۱	۱۰۰۴۳۹۵۶۸.۲	۸۱۶۲۱۳۴۱.۰	به قیمت‌های جاری
۱۳۲۲۹۳۲.۱	۴۷۲۳۷۹۹.۳	۳۱۶۳۲۷.۹	جمع
۸۳۶۳۲۱.۷	۸۹۱۳۴۲.۳	۸۳۵۹۳۴.۸	خالص مالیات بر واردات
۷۰۳۹۲۸.۶	۴۱۷۹۶۳.۰	۵۱۹۶۰۶.۹	مالیات بر واردات
۱۴۰۲۲۶۱۴۴.۲	۱۰۰۹۱۲۹۴۷.۵	۸۱۹۳۷۶۶۸.۹	یارانه بر واردات
۱۳۹۸۵۸۸۳۹.۷	۱۰۰۶۲۹۵۲۳.۴	۸۱۷۰۱۴۷۸.۵	محصول ناخالص داخلی (به قیمت بازار)
۹۶۱۸۶.۷	۷۲۶۷۵.۲	۷۸۴۰۵.۸	محصول ناخالص داخلی بدون نفت (به قیمت بازار)
			تولید فرآورده‌های حاصل از پالایش نفت ...

۲۳ - حساب های استانی

۱-۲۳- محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار و ارزش افزوده در بخش های عمده اقتصادی (دبالة)
(میلیون ریال)

۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	شرح
			به قیمت های جاری
۳۷۷۶۵۲۷۹.۴	۳۲۰۸۳۰۱۸.۰	۳۷۴۰۱۶۸۶.۶	کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری
۲۱۱۹۵۰۴.۴	۱۰۱۹۴۰۹.۸	۹۲۱۸۶۵.۵	استخراج معدن.....
۱۶۷۶۹۲۲۴.۰	۱۵۹۳۴۰۴۴.۸	۱۶۵۶۹۴۹۴.۲	صنعت.....
۳۵۴۴۳۵۱.۳	۲۹۲۲۸۰۴.۸	۱۸۹۵۴۵۳.۲	تأمين برق و گاز، بخار و تهویه هوا .....
۱۴۵۰۲۱.۲	۷۵۰۱۵۵.۰	۵۲۲۳۷۲.۹	آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت های تصفیه .....
۱۳۰۱۰۵۳۴.۰	۶۲۸۸۰۷۲.۹	۹۱۲۹۸۰۲.۰	ساختمان .....
۲۱۶۱۳۹۵۰.۳	۲۵۳۴۶۹۵۰.۷	۲۶۸۶۳۸۱۴.۴	عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر و سایل نقلیه و کالاها .....
۱۶۷۳۵۱۰۶.۱	۱۴۹۵۳۵۵۵.۸	۱۴۰۴۷۱۳۸.۳	حمل و نقل، ابزار داری و پست .....
۲۱۶۱۷۵۱.۱	۱۹۹۰۳۷۸.۹	۱۷۰۷۴۴۷.۶	فعالیت خدماتی مربوط به تامین جا و غذا
۱۵۶۱۹۵۳.۲	۱۲۰۳۹۹۷.۴	۹۹۷۱۱۶.۲	اطلاعات و ارتباطات.....
۱۷۵۳۲۶۱.۹	۱۶۷۵۰۹۵۰.۱	۱۳۷۴۰۴۷.۷	فعالیت های مالی و بیمه .....
۲۵۲۱۳۵۲۸.۹	۲۱۸۰۱۳۷۶.۷	۲۰۷۳۵۰۷۵.۰	املاک و مستغلات .....
۳۰۲۴۱۱۴.۵	۲۶۰۲۳۰۹.۹	۲۱۲۶۵۲۴.۰	فعالیت های حرفه ای، علمی و فنی .....
۱۱۰۹۵۰.۶	۷۴۸۲۲۴.۸	۶۸۶۰۷۸	فعالیت های اداری و خدمات پشتیبانی .....
۱۳۹۶۱۱۵۱.۷	۱۱۶۰۷۴۲۶.۸	۹۷۶۹۵۶۶.۹	اداره امور عمومی و خدمات شهری .....
۱۰۵۷۴۴۳۱.۷	۸۸۰۷۶۴۶.۴	۷۶۲۹۱۹۵.۷	آموزش.....
۱۵۱۲۰۹۵۰.۴	۱۴۱۹۵۵۸۷.۳	۱۱۸۸۰۹۰۰.۹	فعالیت های مربوط به سلامت انسان و مدد کاری اجتماعی .....
۱۶۳۰۶۶۱.۳	۱۵۳۰۱۹۶.۲	۱۲۹۶۰۵۰.۲	فعالیت های هنر، سرگرمی، تفریح و سایر خدمات.....

۷

سالنامه آماری استان همدان-۱۳۹۷

۲۳-۱- محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار و ارزش افزوده در بخش‌های عمده اقتصادی (دبالة)

(میلیون ریال)

۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	شرح
۱۹۶۵۳۶۷۶۰.۱	۱۶۵۴۶۱۱۶۵.۶	۱۶۵۵۵۳۶۲۹.۲	به قیمت‌های جاری
۱۷۷۲۴۹۱۲.۶	۵۲۶۸۱۵.۷	-۱۰۰۲۵۲.۲	جمع
۲۱۵۷۵۰۶.۰	۱۲۰۵۴۳۹.۲	۱۰۰۸۰۸۰.۷	خالص مالیات بر واردات
۴۳۲۵۷۳.۴	۶۷۸۶۲۲۳.۵۲	۱۱۰۸۳۳۲.۹	مالیات بر واردات
۱۹۸۱۶۱۷۴۲.۷	۱۶۵۹۸۷۹۸۱.۳	۱۶۵۴۵۳۳۷۷.۰	بارانه بر واردات
۱۹۷۳۹۲۴۹۵.۴	۱۶۵۵۶۰۳۳۸.۵	۱۶۵۰۸۰۵۳۵.۶	محصول ناخالص داخلی (به قیمت بازار)
۵۲۰۳۴.۵	۵۲۳۲۶.۹	۷۵۶۸۴.۶	محصول ناخالص داخلی بدون نفت (به قیمت بازار)
			تولید فرآورده‌های حاصل از پالایش نفت ...

مأخذ- مرکز آمار ایران.(ر.م)

- مرکز آمار ایران. دفتر حساب‌های اقتصادی.

۲۳ - حساب های استانی

(میلیون ریال)

- ۲۳-۲ - ستانده بخش های عمدۀ اقتصادی

۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	شرح
۵۳۸۴۳۶۸۴.۲	۳۲۲۹۶۶۷۱.۷	۲۲۸۹۵۵۶۴.۸	به قیمت های جاری
۱۰۲۸۵۴.۰	۳۸۷۵۰۶	۳۳۷۷۲۸.۰	کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری
۴۷۵۲۸۱۷۲.۲	۳۷۲۸۷۰۹۰.۹	۳۱۸۲۹۳۳۹.۶	استخراج معدن.....
۲۳۸۰۵۷۰.۰	۱۹۵۱۰۹۲.۸	۲۱۶۵۰۰۱.۷	صنعت.....
۷۸۸۱۰۲.۸	۵۱۳۴۰۶.۲	۳۹۲۲۲۹.۴	تأمین برق و گاز، بخار و تهویه هوا .....
۱۹۷۶۱۹۰۴.۳	۱۷۲۰۰۵۲۵۲.۲	۱۴۹۱۴۰۰۶.۲	آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و
۳۰۶۳۳۱۴۱.۸	۲۱۰۲۶۹۷۹.۹	۱۶۳۱۴۵۶۴.۹	فعالیت های تصفیه .....
۱۲۶۲۵۵۴۷.۹	۹۵۲۶۰۰۹.۰	۷۱۱۱۷۰۵.۲	ساختمان.....
۲۱۳۷۳۱۲.۴	۱۴۹۸۰۷۶.۳	۱۰۸۰۷۴۱.۰	عمله فروشی، خرد فروشی، تعمیر و سابل
۱۳۳۱۸۰۸.۴	۸۸۹۰۱۷.۱	۷۱۴۰۳۰.۶	نقلیه و کالاها.....
۲۷۳۰۹۳۶.۸	۲۱۲۴۵۶۹.۴	۱۶۸۴۲۷۸.۶	حمل و نقل، اتبارداری و پست.....
۱۸۳۶۸۰۵۹.۰	۱۶۰۶۶۳۱۹.۹	۱۲۲۰۰۵۲۰.۷	فعالیت خدماتی مربوط به تأمین جا و غذا
۲۰۴۶۱۰۷.۴	۱۵۱۲۴۱۶.۱	۱۲۶۳۴۱۰.۳	اطلاعات و ارتباطات.....
۸۲۲۳۹۱.۰	۶۰۲۹۴۱.۹	۴۷۵۸۰۳.۹	فعالیت های مالی و بیمه .....
۹۸۳۶۶۹۷.۰	۷۳۴۱۳۰.۵	۷۴۶۹۹۵۲.۲	املاک و مستغلات.....
۹۰۱۹۰۸۳.۴	۶۵۴۴۵۳۴.۶	۶۰۱۹۷۵۷.۰	فعالیت های حرفه ای، علمی و فنی .....
۱۰۴۰۶۴۳۲.۴	۷۸۲۰۳۲۵.۸	۵۶۱۷۳۷۰.۴۱۵	فعالیت های اداری و خدمات پشتیبانی.....
۱۵۴۳۴۴۹.۱	۱۲۶۱۲۴۷.۴	۹۵۹۳۸۵.۲	اداره امور عمومی و خدمات شهری .....
			آموزش.....
			فعالیت های مربوط به سلامت انسان و
			مدد کاری اجتماعی .....
			فعالیت های هنر، سرگرمی، تفریح و سایر
			خدمات.....

۷

سالنامه آماری استان همدان-۱۳۹۷

۲۳-۲- ستانده بخش‌های عمدۀ اقتصادی (دبale)

(میلیون ریال)	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	شرح
				به قیمت‌های جاری
۶۲۴۱۱۶۲۹.۹	۵۳۸۷۸۵۶۲.۲	۶۲۱۴۱۷۷۵.۴		کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری
۳۲۷۹۴۰۱.۹	۱۲۶۰۹۵۸.۰	۱۰۸۰۵۷۵.۰		استخراج معدن.....
۵۴۷۱۵۰۱۰.۳	۵۱۳۱۳۴۵۴.۰	۵۴۴۴۲۷۳۹.۱		صنعت.....
۵۴۰۱۰۵۱.۹	۳۷۱۷۰۶۳.۳	۳۱۵۱۵۸۶.۷		تأمین برق و گاز، بخار و تهویه هوا .....
۱۳۱۴۱۰۲.۱	۱۱۰۵۷۷۸.۳	۹۱۵۴۵۳.۹		آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت‌های تصفیه .....
۳۱۶۵۲۵۹۶.۴	۱۵۳۷۹۱۱۷.۶	۲۲۵۹۵۹۸۷.۸		ساختمان .....
۳۵۷۹۳۹۲۱.۴	۳۱۵۵۵۰۳۲.۶	۳۳۲۹۲۴۵۵.۱		عمده‌فروشی، خردۀ فروشی، تعمیر و سابل نقلیه و کالاها .....
۲۳۲۲۱۷۱۲.۱	۲۰۶۸۱۹۲۵.۷	۱۹۴۵۸۳۶۹.۷		حمل و نقل، اتبارداری و پست.....
۳۲۷۰۹۷۲.۱	۲۹۸۸۳۹۹.۹	۲۵۵۹۸۲۷.۶		فعالیت خدماتی مربوط به تأمین جا و غذا
۲۵۲۵۳۲۸.۱	۲۰۱۱۴۰۶.۹	۱۶۱۸۸۶۵.۷		اطلاعات و ارتباطات.....
۳۰۷۴۵۱۰.۷	۲۹۲۶۳۸۹.۵	۲۳۰۵۴۲۸.۸		فعالیت‌های مالی و بیمه .....
۲۷۲۱۳۲۰۵.۹	۲۳۵۰۲۶۴۴.۹	۲۱۹۵۴۶۵۲.۱		املاک و مستغلات .....
۳۱۴۴۲۸۶.۱	۳۲۸۳۲۶۳.۷	۲۵۹۲۸۳۶.۳		فعالیت‌های حرفه‌ای، علمی و فنی .....
۱۱۹۶۵۳۳.۲	۱۱۱۴۱۷۳.۳	۱۰۲۳۲۳۲.۷		فعالیت‌های اداری و خدمات پشتیبانی.....
۱۷۳۶۳۶۰۵.۴	۱۴۳۵۲۳۵۹.۶	۱۲۲۱۶۶۷۴.۶		اداره امور عمومی و خدمات شهری .....
۱۲۱۰۶۹۱۷.۹	۱۰۱۱۷۱۵۰.۶	۸۷۴۲۹۰۴.۴		آموزش.....
۱۸۳۱۹۰۶۵.۲	۱۶۵۸۲۸۷۶.۹	۱۳۹۲۸۳۰۰.۸		فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان و مددکاری اجتماعی .....
۲۴۰۹۳۰۶.۱	۲۲۲۶۸۴۳.۰	۱۸۵۵۳۰۳.۶		فعالیت‌های هنر، سرگرمی، تفریح و سایر خدمات.....

مأخذ- مرکز آمار ایران.(ر.م)

- مرکز آمار ایران. دفتر حساب‌های اقتصادی.

۲۳ - حساب های استانی

(میلیون ریال)

۲۳-۳ - مصرف واسطه بخش های عمدۀ اقتصادی

۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	شرح
۲۱۳۲۳۶۸۱.۳	۱۴۷۵۹۲۶۰.۳	۱۰۰۵۷۳۲۱.۲	به قیمت های جاری
۱۶۶۷۱۱.۵	۱۳۸۱۶۹.۶	۱۰۰۸۷۸.۹	کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری
۳۳۶۹۱۴۲۷.۹	۲۵۶۸۰۵۹۷۸.۸	۲۰۷۸۱۷۳۱.۷	استخراج معدن.....
۴۴۶۲۲۸.۶	۳۴۹۲۵۴.۹	۲۷۴۰۳۴.۵	صنعت.....
۳۱۵۲۰۰.۲	۲۲۶۹۸۹.۹	۱۸۱۱۳۸.۷	تأمین برق و گاز، بخار و تهویه هوا .....
۱۱۸۸۰۰۵۲.۰	۱۰۵۷۰۷۷۰.۸	۹۲۴۱۷۴۱.۴	آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و
۵۹۴۰۸۴۱.۸	۴۱۶۹۹۶۲.۲	۳۱۲۸۸۱۸.۴	فعالیت های تصفیه .....
۳۴۰۴۸۱۸.۱	۲۶۷۴۷۰۶.۰۶	۲۱۶۵۹۹۳.۹	ساختمان.....
۷۱۳۹۷۳۷.۶	۵۰۴۷۹۷.۵	۳۶۳۴۴۳.۰	عمله فروشی، خرد فروشی، تعمیر و سابل
۵۲۷۱۳۶.۹	۳۳۸۶۸۲.۳	۲۶۷۷۸۷.۴	نقلیه و کالاها.....
۸۷۰۳۲۴.۲	۵۶۸۱۰۱.۶	۴۱۷۳۳۰.۴	حمل و نقل، انبارداری و پست.....
۱۴۸۷۸۱۱.۴	۱۰۴۱۲۴۰.۳	۸۹۹۲۳۰.۴	فعالیت خدماتی مربوط به تامین جا و غذا
۳۹۷۸۷۵۰.۶	۳۰۳۶۸۳.۶	۲۲۶۷۳۶.۶	اطلاعات و ارتباطات.....
۲۷۲۰۰۷.۵	۲۰۴۲۸۹.۶	۱۶۵۶۸۸.۳	فعالیت های مالی و بیمه .....
۱۸۷۰۱۳۳.۵	۱۳۹۳۹۴۱.۸	۱۷۸۷۴۹۲.۷	املاک و مستغلات.....
۱۳۵۱۹۰۴.۶	۹۳۷۴۱۷.۱	۷۶۷۲۶۶.۳	فعالیت های حرفه ای، علمی و فنی .....
۱۵۶۶۹۳۵.۹	۱۱۶۷۲۴۵.۶	۷۰۳۷۹۵.۸	فعالیت های اداری و خدمات پشتیبانی.....
۴۶۷۱۲۳.۳	۳۸۱۲۴۶.۹	۲۹۸۶۱۸.۷	اداره امور عمومی و خدمات شهری .....
			آموزش.....
			فعالیت های مربوط به سلامت انسان و
			مدد کاری اجتماعی .....
			فعالیت های هنر، سرگرمی، تفریح و سایر
			خدمات.....

۷

سالنامه آماری استان همدان-۱۳۹۷

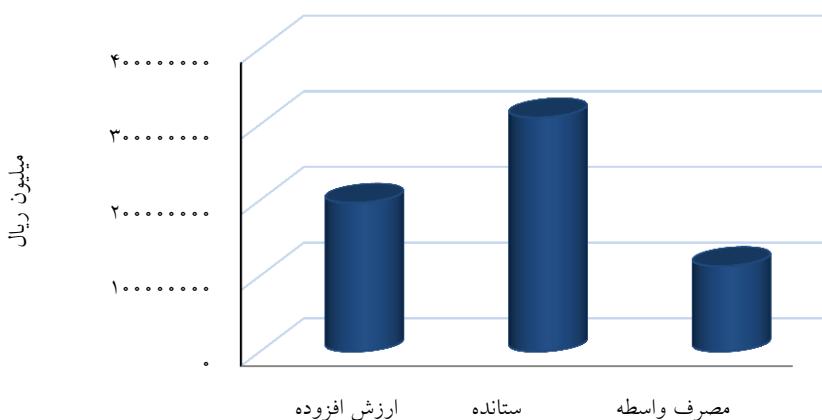
(میلیون ریال)			-۲۳-۳- مصرف واسطه بخش‌های عمدۀ اقتصادی (دنباله)
۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	شرح
۲۴۹۵۳۳۵۰.۵	۲۱۷۹۵۵۴۴.۲	۲۴۷۴۰۰۸۸.۸	به قیمت‌های جاری
۴۰۹۱۹۷.۰	۲۴۱۴۹۸.۱	۱۵۸۷۰۹.۵	کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری
۳۱۰۱۵۷۱۶.۲	۳۵۳۷۹۴۰۹.۱	۳۷۸۷۳۲۴۴.۹	استخراج معدن
۱۸۶۳۷۰۷.۶	۷۹۴۲۵۸.۵	۱۲۵۶۱۳۳.۵	صنعت
۵۳۹۰۷۳.۱	۳۵۵۶۲۳.۲	۳۹۳۰۸۱.۰	تأمین برق و گاز، بخار و تهویه هوا
۱۱۵۷۲۰۶۲.۳	۹۰۹۱۰۴۴.۶	۱۳۴۶۶۱۸۵.۷	آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و
۷۱۰۹۹۶۶.۱	۶۲۰۸۵۷۶.۹	۶۴۲۸۶۴۰.۶	فعالیت‌های تصفیه
۶۴۱۶۶۷۵.۲	۵۷۲۸۳۶۹.۹	۵۴۱۱۲۳۱.۴	ساختمان
۱۱۰۲۲۱.۳	۹۹۸۰۲۱.۰	۸۵۲۳۷۹.۹	عملدهفروشی، خرددهفروشی، تعمیر و سابل
۹۵۶۳۷۶.۹	۸۰۷۴۰۹.۵	۶۲۱۷۴۹.۴	نقلیه و کالاها
۱۳۲۱۲۴۱.۷	۱۲۵۰۴۳۴.۳	۹۳۱۳۸۱.۱	حمل و نقل، اتبارداری و پست
۱۹۳۹۶۷۷.۰	۱۷۰۱۲۶۸.۲	۱۲۱۹۵۷۷.۱	فعالیت خدماتی مربوط به تأمین جا و غذا
۱۲۰۱۷۲.۳	۶۸۰۹۵۳.۷	۴۶۶۳۱۲.۲	اطلاعات و ارتباطات
۳۱۰۵۰۱۲.۵	۳۶۵۹۴۸.۴	۳۳۷۱۵۴.۶	فعالیت‌های مالی و بیمه
۳۳۹۵۴۵۳.۷	۲۷۴۴۹۳۳.۳	۲۴۴۷۱۰۷.۷	املاک و مستغلات
۱۰۳۲۴۷۹.۲	۱۳۰۹۵۰۴.۲	۱۱۱۳۷۰۸.۶	فعالیت‌های حرفه‌ای، علمی و فنی
۲۵۶۱۱۱۹.۷	۲۳۸۷۲۸۹.۷	۲۰۴۷۳۹۹.۸	فعالیت‌های اداری و خدمات پشتیبانی
۷۷۱۶۳۱.۴	۶۹۶۶۴۶.۸	۵۵۹۲۵۳.۳	اداره امور عمومی و خدمات شهری
			آموزش
			فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان و
			مددکاری اجتماعی
			فعالیت‌های هنر، سرگرمی، تفریح و سایر
			خدمات

مأخذ- مرکز آمار ایران.(ر.م)

- مرکز آمار ایران. دفتر حساب‌های اقتصادی.

۲۳ - حساب های استانی

۱۳۹۵-۱- ارزش افزوده، ستانده و مصرف واسطه بخش های اقتصادی استان:

مبنای: جدول ۲۳-۱ تا ۲۳-۳